

Бюлетин на Центъра на промишлеността на Република България в Москва

Януари 2026/брой 01

СЪДЪРЖАНИЕ

ИНФОРМАЦИОННИ МАТЕРИАЛИ:

РУСКИЯТ БИОТЕХНОЛОГИЧЕН ПАЗАР: ОТ ЗАМЕСТВАНЕ НА ВНОСА ДО ГЛОБАЛНА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ;

МАРКЕТИНГОВИ ПРОУЧВАНИЯ:

РУСКИЯТ ПАЗАР НА ВИНИЛХЛОРИД;

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ И УНИКАЛНИ ОБЕКТИ В РУСИЯ:

СОЛОВЕЦКИТЕ ОСТРОВИ: ПЪТЕШЕСТВИЕ В ИСТОРИЯТА;

ПРОВЕДЕНИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗЛОЖЕНИЯ И ФОРУМИ В РФ ПРЕЗ М. ЯНУАРИ 2026 Г.

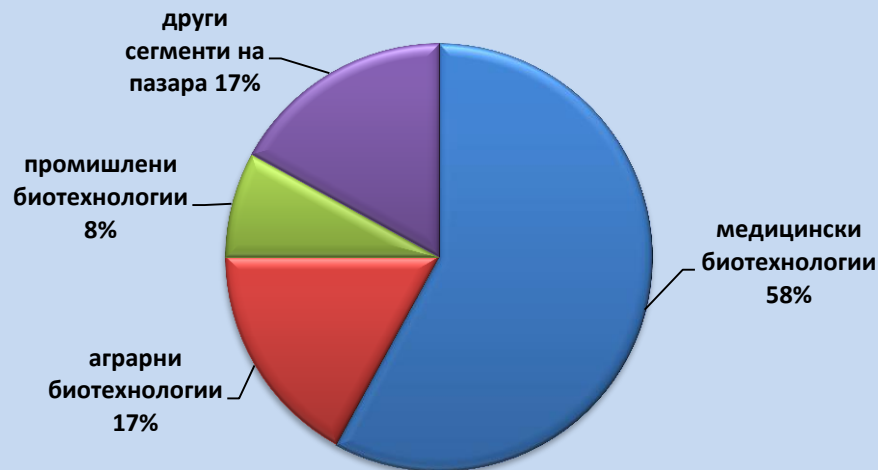
ДАТА	НАЗВАНИЕ, КРАТКО ОПИСАНИЕ
21.01. 23.01.2026	AGRAVIA 2026 (преди AGROS / AGROTECH) Международно изложение за производствени и преработвателни технологии за селскостопански специалисти.
21.01. 23.01.2026	iAGRI 2026 Международно изложение за иновации и високи технологии за селскостопанската индустрия.
27.01. 30.01.2026	UPAKEXPO 2026 Международно изложение за опаковъчни решения за хранително-вкусовата и нехранителната промишленост.
27.01. 29.01.2026	DairyTech 2026 Международна изложба на оборудване за производство на мляко и млечни продукти.
27.01. 30.01.2026	RUPLASTICA 2026 Международна специализирана изложба за пластмаси и каучук.

ИНФОРМАЦИОННИ МАТЕРИАЛИ

РУСКИЯТ БИОТЕХНОЛОГИЧЕН ПАЗАР: ОТ ЗАМЕСТВАНЕ НА ВНОСА ДО ГЛОБАЛНА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Сегментация на пазара

Руският пазар на биотехнологии демонстрира стабилен ръст и се превръща във важен елемент от стратегията за заместване на вноса. През 2025 г. оборотът възлиза на приблизително 475 милиарда рубли, което е двойно повече в сравнение с 2015 г. Делът на вносно-заместените продукти се е увеличил от 15-20% до 40-50% в определени сегменти, което отразява активната държавна подкрепа за местните биотехнологии. Основният двигател на ръста на индустрията е производството и износът на биофармацевтични продукти в контекста на пандемията от коронавирус (доставки до Индия, Аржентина, Китай, Беларус и Бразилия). Освен това, ръстът на приходите е обусловен от по-високите цени на биотехнологичните продукти на фона на санкционните ограничения и засилването на процесите на заместване на вноса в биофармацевтичната индустрия. Руският пазар на биотехнологии може да бъде фрагментиран на три основни сегмента, всеки от които се характеризира със собствена динамика и перспективи.

Медицински биотехнологии.

Това е най-големият и най-развит сегмент, представляващ 58-60% от общия пазар. Той разчита 50-60% на внос и се характеризира с инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, които могат да представляват до 20% от приходите на компаниите. Нивото на конкуренция в този сегмент обаче е неравномерно. Пазарът на биоподобни и генерични лекарства се приближава до насищане, което води до по-ниски цени и засилена конкуренция при обществените поръчки. В същото време сегментите на иновативните биофармацевтични продукти, генната терапия и клетъчната терапия се характеризират с недостиг на доставки, високи технологични ниши и огромен потенциал за растеж, ограничен от наличието на инвестиции и регулаторните бариери. Сред лидерите на пазара заслужават да се открият следните компании: АО „Биокад“, АО „НАЦИМБИО“, АО „Генериум“, ПАО „Артген Биотех“, АО „Р-ФАРМ“, ООО „НАНОЛЕК“, АО „Фармасинтез“, ООО „Герофарм“.

Промишлени биотехнологии.

Това е сравнително слабо развит сегмент от руския пазар на биотехнологии. Делът му се оценява на 8-10% (2025 г.). Характеризира се с много висок вносен компонент, ниска дълбочина на преработка на вътрешна биомаса и фокус върху износа на твърди биогорива (пелети) вместо високомаржови биорафиниращи продукти.

Ключовите области на развитие включват:

- Хранителна биотехнология – закваски, ензими и съставки за хранително-вкусовата промишленост;
 - Промислени ферменти – за химическата, целулозно-хартиената, текстилната и други промишлености;
 - Биорафиниране – биополимери, биоразградими материали, биогорива.
- Водещи компании на пазара са ООО ПО „Сиббиофарм“, ООО „Агрофермент“, ООО „Завод эндокринных ферментов“, ПАО „Сегежа Групп“, Група компаний „ВЛП“, ООО „Каргилл“.

Селскостопански биотехнологии.

Сегментът на селскостопанските и животновъдните биотехнологии демонстрира стабилен ръст: обемът му се е увеличил от 71,4 милиарда рубли през 2024 г. до 80,7 милиарда рубли през 2025 г. Най-динамичните подсегменти са фуражните добавки и ветеринарната имунобиология, които представляват значителен дял от ръста на селскостопанските биотехнологии през 2020-2025 г. и ще останат ключови двигатели на растежа до 2028 г.

Руските компании са практически неконкурентоспособни на световните пазари, дори в ниши, където имат ясно технологично предимство (например в прецизната ферментация или производството на определени ензими). Геополитическата ситуация и правителствената политика обаче улесняват развитието на нови външнотърговски пътища и увеличават експортния потенциал. Устойчиво подобрене на търговския баланс е възможно с всеобхватна подкрепа за иновации, интеграция в глобалните научни мрежи и развитие на компетенции за трансфер на технологии.

<https://marketing.rbc.ru/>

МАРКЕТИНГОВИ ПРОУЧВАНИЯ НА РУСКИЯ ПАЗАР

РУСКИЯТ ПАЗАР НА ВИНИЛХЛОРИД

1. Въведение.

Пазарът на винилхлорид в Русия представлява стратегически важен, но същевременно изключително сложен и динамичен сегмент от химическата промишленост. Неговото значение далеч надхвърля производството на един единствен химикал: винилхлоридът е ключово звено в технологичната верига, което пряко влияе върху развитието на такива фундаментални икономически сектори като строителството, опаковъчната, енергийната, автомобилната и медицинската промишленост. Пластмасите, които виждаме навсякъде, от профили за прозорци и водопроводни тръби до кабелна изолация и фармацевтични опаковки, до голяма степен са базирани на този универсален полимер.

2. Производство и ключови играчи.

Руският пазар на винилхлорид (винилхлориден мономер, VCM) и неговия основен производен, поливинилхлорид (PVC), се характеризира с висока концентрация и дълбоко технологично разслоение. В страната има само четири основни производствени обекта, всеки от които представлява уникален случай в развитието на химическата промишленост, вариращ от остарели съветски активи до едни от най-модерните химически комплекси в Европа. Тази хетерогенност определя както настоящата конкурентоспособност, така и стратегическите рискове за целия сектор.

Преглед на производствения капацитет.

Производството на винилхлорид в Русия е концентрирано в четири ключови завода, разположени в три федерални окръга:

- „Русвинил“ (СИБУР) — Кстово, Нижегородска област (Приволжки федерален окръг) — не е просто завод, а символ на технологичен пробив в руската химия. Стартиран през 2014 г., той е най-модерното и интегрирано съоръжение за производство на винилхлорид в Русия.
- Стерлитамакский „Каустик“ (Башкирска содова компания, БСК) — един от най-старите и най-големи химически заводи в страната, но бъдещето му е сериозно под въпрос, тъй като използва живачна електролиза, която е екологично опасна и остаряла. Тази технология пряко противоречи на международните задължения.
- Волгоградски „Каустик“ (Никохим) — Волгоград, Волгоградска област (Приволжки федерален окръг) — изправен е пред същите фундаментални проблеми, като Стерлитамакский „Каустик“.
- Саянскхимпласт (Зимински химически завод) — Саяногорск, Република Хакасия (Сибирски федерален окръг) — заема междинно положение, стремейки се към технологична независимост.

Тези предприятия не просто произвеждат продукт, те оформят технологичната и икономическа архитектура на пазара. Според данни от 2024 г., Приволжският федерален окръг доминира в производството, като представлява 60,6% от общия обем, докато Сибирският федерален окръг е с 27,5%. Това разпределение подчертава централизацията на индустрията в региони с развита химическа инфраструктура и достъп до суровини.

3. Потребление и създаване на стойността.

3.1. Структура на търсенето: Основни сегменти на потреблението.

Търсенето на PVC в Русия е разпределено в няколко ключови сектора, всеки със свои собствени изисквания за качество и производителност на материалите.

- Строителство (60–70% от общото потребление). Това е абсолютният лидер и основен двигател на пазара. PVC се използва в най-популярните строителни материали.
- Опаковки и потребителски стоки (15–20%). Този сектор изисква гъвкави и издръжливи видове PVC.
- Автомобилна промишленост (10–15%). PVC се използва за създаване на безопасни, издръжливи и естетически приятни компоненти.
- Медицина (5–8%). Това е високотехнологичен и бързо развиващ се сегмент, където качеството и безопасността на материалите са от решаващо значение.
- Електротехника (3–5%). Основната функция е изолация и защита.

3.2. Как се създава стойността и нейните уязвимости.

Веригата за създаване на стойността в отрасъла в Русия е следната:

Суровини (етилен, хлор) → Производство на VCM → Полимеризация в PVC → Преработка в продукти → Краен потребител

Веригата за създаване на стойността на руския пазар на винилхлорид е асиметрична. От една страна, тя демонстрира високо ниво на интеграция и технологичен суверенитет в производството на базовия продукт. От друга страна, тя е изключително уязвима на етапа на дълбока преработка и в производството на високотехнологични сегменти, където остава висока зависимостта от вноса. Бъдещето на индустрията ще зависи от способността за преодоляване на тази празнина и преход от локализация на обема към локализация на технологиите.

4. Външна търговия (внос и износ).

4.1. Износ.

- Ключови дестинации за износ:
 - ЕАИС (Казахстан, Беларус, Армения, Киргизстан). Това е основният пазар за руски PVC.
 - Други съседни страни. Има интерес към износ за Узбекистан, Монголия и други страни от ОНД, където търсенето на строителни материали нараства.
- Ключови износители:
 - „Русвинил“ (СИБУР). Като основен износител, той използва конкурентните си предимства

(ниска цена, високо качество), за да промотира продуктите си в страните от ЕАИС и обещаващите азиатски пазари.

- „Саянскхимпласт“. Също така активно доставя продукти за страните от ЕАИС, като се фокусира върху традиционните си връзки.

4.2. Внос.

➤ Структура на доставчиците:

- Китай е доминиращият доставчик, представляващ 64,33% (2,63 милиона долара) от целия внос. Компании като Qingdao Haier New Material Development Company Limited и Kunshan PG Chem активно разширяват присъствието си на руския пазар.
- Япония (14,46%, 590 000 долара) и Германия (11,97%, 490 000 долара) остават ключови доставчици на висококачествени, но скъпи марки, особено за медицински и електрически приложения.
- Южна Корея (5,28%) и Италия (3,27%) също допринасят за вноса.

Външната търговия на Русия с PVC е парадоксална. От една страна, страната е постигнала технологичен суверенитет в производството на основен PVC и има експортен потенциал. От друга страна, тя е изправена пред нарастваща технологична зависимост от вносни специализирани съполимери, което представлява сериозни рискове за развитието на високотехнологичните индустрии. Бъдещето на индустрията ще зависи от способността за локализиране на производството не само по обем, но и по технологии.

5. Регулиране и държавна подкрепа.

Руският пазар на винилхлорид е значително повлиян от държавното регулиране, което обхваща екологични, технически, митнически и инвестиционни аспекти. Настоящата регулаторна рамка се формира от две мощни сили: международни екологични задължения и вътрешни стратегии за заместване на вноса и технологичен суверенитет. Тази двойственост създава както възможности за развитие, така и значителни предизвикателства за индустрията.

Държавното регулиране и подкрепа на пазара на винилхлорид в Русия носят двойствен характер. От една страна, държавата стриктно диктува разпоредби, предимно екологични (Конвенцията Минамата), което създава огромен натиск върху индустрията. От друга страна, тя предоставя инструменти за подкрепа (субсидии, грантове, стимули) за преодоляване на тези предизвикателства. Успешното развитие на пазара ще зависи от това колко ефективно държавата балансира строгите изисквания с адекватна подкрепа и колко бързо и ефикасно индустрията се адаптира към новите, по-строги и унифицирани разпоредби.

6. Динамика на цените и ценови фактори.

Динамиката на цените на руския пазар за винилхлорид (винилхлориден мономер, VCM) и неговия основен произведен, поливинилхлорид (PVC), отразява сложното взаимодействие на глобалните цикли на суровините, вътрешните производствени разходи и структурните трансформации в индустрията. Анализът на цените за периода 2020–2025 г. разкрива тенденция към волатилност, постепенна стабилизация и значителна диференциация между сегментите.

6.1. Динамика на цените на PVC (2020–2025 г.)

Данните за цените на PVC в Русия показват циклични колебания, причинени от външни шокове и вътрешни структурни промени.

- 2020–2021 г.: Възстановяващ се ръст. През този период цените отбелязаха стабилен ръст от 15–20%. Основните двигатели бяха глобалният недостиг на етилен, причинен от прекъсвания на доставките и нарастващо търсене в Азия, както и логистични кризи, довели до по-високи транспортни разходи.
- 2022–2023 г.: Резки колебания. Геополитическите събития и натискът от санкции причиниха рязка волатилност. В началото на 2022 г. цените на PVC се повишиха рязко с 30% на фона на паника на пазара и прекъсвания в доставките на европейско оборудване и аддитиви. До края на 2023 г. обаче настъпи корекция и цените паднаха с 10–12%, тъй

като индустрията се адаптира към новите условия и търсеше алтернативни доставчици.

- 2024 г.: Стабилизация и умерен ръст. През 2024 г. пазарът навлезе във фаза на относителна стабилизация. Средната цена на производителя на PVC през декември 2024 г. беше 69 358 рубли за тон. През 2025 година се наблюдаваше умерено увеличение от 4-6%, обусловено от общата инфлация, нарастващите разходи за енергия и увеличените разходи за модернизиране на производствените мощности в очакване на крайния срок на Конвенцията Минамата.

6.2. Ценова сегментация: от масова до премиум-сегмент.

Една от ключовите тенденции е дълбоката ценова диференциация между сегментите, отразяваща нарастващото търсене на специализирани продукти.

СЕГМЕНТ	ЦЕНА RUB/Т	ХАРАКТЕРИСТИКИ
Ниска цена	50 000–60 000	Технически марки, стандартни тръби и профили за масово строителство. Това е основният обем на производство.
Средна цена	65 000–75 000	Висококачествени строителни материали, опаковъчни фолиа и подови настилки. Съответства на средната цена на производителя.
Премиум	80 000–100 000	Специализирани марки: медицински продукти (катетри, блистери), електрическа изолация и „зелени“ модификации с намалено съдържание на пластификатор. Търсенето в този сегмент нараства с 25% годишно.

Ценообразуването на руския пазар на PVC става все по-сложно и диференцирано. Докато цената на основния PVC преди беше основният ориентир, нишовите, високотехнологични сегменти с високи маржове сега придобиват все по-голямо значение. Бъдещето на индустрията ще зависи от способността на производителите не само да останат конкурентоспособни на масовия пазар, но и да се конкурират ефективно в премиум сегмента, където стойността на продукта се определя не само от цената на суровините, но и от качеството, екологичността и технологичните характеристики.

7. Ключови тенденции и прогноза за развитие на пазара (до 2034 г.).

Руският пазар на винилхлорид навлезе в критична фаза от своето развитие. Той е на кръстопът, където се сливат мощни, но противоречиви сили: технологични пробиви, екологична трансформация, геополитически ограничения и нарастващо търсене на иновации. Бъдещето на индустрията ще се определя не толкова от обемите на производство, колкото от способността за преодоляване на дълбоки структурни разломи и преминаване от локализация на основни продукти към създаване на технологичен суверенитет.

7.1. Ключови тенденции.

- Екологическата трансформация, като основен двигател. Това не е просто тенденция, а фундаментално изискване, определящо оцеляването на индустрията. Конвенцията Минамата, която определя краен срок до 2025 г. за постепенно премахване на технологиите, базирани на живак, принуждава две трети от производствения капацитет да преминат през пълна модернизация.
- Дълбока диференциация на пазара: от масов пазар към нишови пазари. Пазарът вече не е хомогенен, като се очертава ясно разслоение.
- Засилване на заместването на вноса и локализацията. Въпреки ръста на вноса на съполимери, се наблюдават положителни тенденции в локализацията на ключови компоненти.
- Преструктуриране на търговските потоци. Геополитиката радикално променя векторите на

износа.

7.2. Прогноза за развитието на пазара (до 2034 г.)

Въз основа на анализ на тенденциите и предизвикателствата могат да бъдат идентифицирани три сценария за развитие на пазара на винилхлорид в Русия.

ПАРАМЕТРИ	НЕГАТИВЕН СЦЕНАРИЙ	ИНЕРЦИОНЕН СЦЕНАРИЙ	ИНОВАТИВЕН СЦЕНАРИЙ
Годишен ръст	Снижение м 1-2%	Ръст с 2-3%	Ръст с 4-5%
Ключови фактори	По-нататъшен спад в търсенето, липса на инвестиции в модернизация, технологична изостаналост, нарастваща зависимост от Китай.	Постепенна модернизация чрез държавни субсидии, умерен ръст на вътрешното търсене и стабилни доставки за ЕАИС.	Успешна модернизация на остарели мощности, мащабни частни инвестиции, ръст на износа за Азия и активно заместване на вноса във високотехнологичните сегменти.
Технологии	Технологиите, базирани на живак, продължават да работят, нарушавайки екологичните стандарти.	Постепенен преход към мембранни технологии до 2030 г.	Пълнен отказ от живачни технологии, внедряване на „зелено“ производство.
Външна търговия	Износът намалява, вносът на съполимери нараства	Балансът между износа и вноса е стабилен.	Износът нараства благодарение на високотехнологичните продукти, вносът намалява.
Ролята на правителството	Реактивно регулиране, краткосрочни субсидии.	Подкрепа за модернизация и научноизследователска и развойна дейност.	Създаване на благоприятна среда за инвестиции, развитие на инфраструктура от данни, стратегическо планиране.

8. Заключение.

Руският пазар на винилхлорид през 2024–2025 г. е в преходен етап на своето развитие. Той преживява не само икономически колебания, но и дълбока структурна трансформация, където едновременно съществуват технологичен суверенитет и технологична зависимост, производствени пробиви и екологични заплахи, потенциал за растеж и системни рискове.

Руският пазар на винилхлорид е микромодел на цялата тежка промишленост на страната. Неговата съдба зависи от способността да се преодолее пропастта между миналото и бъдещето. Ако технологичната пропаст бъде преодоляна, информационният вакуум бъде елиминиран и фокусът върху иновациите бъде засилен, индустрията може да се превърне в двигател на растежа. В противен случай дори най-модерният завод няма да може да компенсира колапса на остарелите активи и нарастващата зависимост от високотехнологичния внос. Бъдещето започва днес и то ще се определя не толкова от обемите на производство, колкото от качеството на взетите решения.

<https://delprof.ru/>

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ И УНИКАЛНИ ОБЕКТИ В РУСИЯ

СОЛОВЕЦКИТЕ ОСТРОВИ: ПЪТЕШЕСТВИЕ В ИСТОРИЯТА

yulenochekk / Getty Images

Много важни събития са се случили на този отдалечен северен архипелаг в Бяло море. И всичко това на фона на зашеметяващата северна природа.

На един и същ кей на Големия Соловецки остров, през различни години и векове, са пристигали монаси, каторжници, поклонници и любопитни туристи. След двучасово плаване през суровото Бяло море, всички те, изтощени от

люлеенето на кораба, стъпват на един и същ каменен кей с невероятна гледка към местния манастир.

Монаси и прогрес.

Голям Соловецки Остров и манастир - изглед от водата на Соловецкия музей-резерват

Манастирът на Соловецкия архипелаг (сега в Архангелска област) е основан през 1436 г. и е единственият островен военноморски манастир в Русия. Поради суровия северен климат и местоположението, без корабоплаване в продължение на осем месеца в годината, тук се е развил свой собствен уникален начин на живот.

Именно тук през 16-ти век е построено първото каменно пристанище в Русия. Поради близостта на северните съседи, с които са се водили войни, монасите са били принудени да построят каменна крепостна стена (някои камъни тежат по няколко тона, а точната технология на строителство остава неизвестна и до днес). И с основание – могъщата крепост издържала няколко шведски обсади.

Разходка с лодка по каналите на Соловецкия музей-резерват.

През същия век монасите започват да изграждат система от канали и хидравлични съоръжения, за да осигурят чиста питейна вода. Днес туристите плават по тези канали с лодки, наслаждавайки се на красотата на северния пейзаж.

Платина между два острова в Соловецкия музей-резерват

През 19-ти век монаси построили и каменна язовирна стена с дължина над километър на Бяло море, свързвайки два острова от архипелага.

Светата крепост, пострадала за вярата.

Преподобните Зосима и Саватий Соловецки - Соловецки музей-резерват

Основателите на манастира са преподобните Саватий, Зосима и Герман, които дошли тук в търсене на уединение.

Изоляцията на острова също е оставила своя отпечатък върху мирогледа на монасите. Соловецките монаси винаги са били независими в преценката си и въпреки, че са получавали значителни дарения от царе и най-богатите хора в страната, те никога не са се колебали да изразяват мнението си.

Мощни каменни кули и стени - до 17 метра височина и до 6 метра ширина - Соловецкий музей-резерват

Да си припомним за Соловецкото въстание, или както е известно още като „седянето“. Когато монасите се противопоставят на църковните реформи на патриарх Никон през 17 век, и това е един от най-поразителните епизоди на разкола в Руската църква. Царските войски обсаждат манастира, но монасите удържат манастира близо осем години.

Архипелагът ГУЛАГ.

Соловецки лагер със специално предназначение - Соловецки музей-резерват

От 16 век политическите затворници са заточвани на отдалечените Соловецки острови. Те са били затваряни в манастирския затвор (понякога в специални отделения, вградени в широка стена), а условията са били изключително тежки.

Болшевиките възприели тази „традиция“ и решили, че

всеки манастир, заобиколен от мощни стени, е готов затвор за политически врагове. Особено островен и отдалечен манастир.

Именно на Соловецките острови през 20-те и 30-те години на миналия век е действал един от първите съветски лагери – Соловецкият лагер със специално предназначение (СЛОН). В него са били настанявани както политически затворници, така и престъпници. Те са използвали всички налични средства, за да постигнат това: настанявали са ги в отдалечени отшелнически убежища на всички острови, в монашески килии и дори в църкви, където са били построени легла за затворниците.

*Големият Соловецки остров по време на ГУЛАГ -
Мемориалния музей на Следственият затвор на НКВД*

По същество СЛОН се превърна в „генерална репетиция“ за бъдещия Голям терор. Именно тук започва целенасоченото използване на затворнически труд, заради което системата ГУЛАГ ще стане печално известна.

Мистериозни каменни лабиринти.

Каменни лабиринти - Иля Тимин/Sputnik

Соловки се намира на кръстопътя на климатични зони, така че пътувайки между островите, можете да наблюдавате как се променя пейзажът – от иглолистни гори до нискорастяща тундра.

Учените смятат, че първите следи от хора на архипелага датират още от 5-6 хилядолетие пр.н.е.

А на Големия Заячки остров можете да видите фантастично красиви

каменни лабиринти, създадени от човек (между другото, те могат да бъдат намерени по целия руски север). Съветски учени, затворени на Соловки, са направили подробно описание на тях. Те са предположили, че спираловидните камъни са били поставени от северните саамски племена, които са обитавали района. Някои теоретизират, че това са следи от древни надгробни могили или други религиозни постройки.

Соловки днес.

Макет на манастира в Соловецкия музей-резерват

През 30-те години на миналия век затворът е затворен, а затворниците са преместени в други лагери. За известно време на островите са се помещавали училище за млади моряци и база на Северния флот. През 60-те години на миналия век там е открит първият музей-резерват и ентузиастично започват да ръководят експедиции за възстановяване на архитектурните паметници и манастирските сгради, които са били силно повредени по време на съветската епоха.

Студенти от строителния екип на Московския държавен университет в двора на Соловецкия манастир. Всеволод Тарасевич/МАММ/МДФ

През 1990 г. манастирът е върнат на църквата и монашеският живот е възобновен. Две години по-късно Соловецкият музей-резерват е добавен към списъка на световното наследство на ЮНЕСКО.

Днес манастирът е почти напълно реставриран. На острова има няколко хотела, които приемат постоянен поток от туристи.

Северно сияние над манастира (Соловки е в руския север, където се случват и бели нощи) -
Музей-резерват Соловецки

<https://ru.gw2ru.com/>

